

Het wekken van het innerlijk zelf

– Edward Abdill

Wij mensen hebben altijd van alles aangenomen over onze oorsprong en lotsbestemming. In de loop der eeuwen zijn algemeen aanvaarde visies gecodificeerd tot basisprincipes van religieus geloof of gepresenteerd als wetenschappelijke theorieën en de meesten van ons hebben geaccepteerd wat ons verteld is door diegenen die de wijsheid in pacht zeggen te hebben. Om een denkbeeld uit *The King and I (Anna en de koning van Siam)* te hanteren: wij zijn ervan overtuigd dat wat we werkelijk niet weten zo is.

Edward Abdill werkte zes jaar voor de National Board of Directors van de Theosophical Society in Amerika; hij is voorzitter geweest van de New Yorkse loge en leidinggevende in hun boekhandel. Hij heeft lezingen gegeven in de VS, Australië, Brazilië, Engeland, Nieuw Zeeland en Adyar. Zijn videocursus over 'Grondbeginselen van de tijdloze wijsheid' wordt internationaal gebruikt.

In tegenstelling tot de geloofssystemen die veel religies ons voorschotelen staat de theosofie op het standpunt dat wij de Waarheid binnen in onszelf moeten *ontdekken*. Deze moet eerder het resultaat zijn van onze ervaring dan van ons geloof.

De Waarheid ervaren is het begrijpen van een principe. Dat begrijpen komt tot ons in een plotselinge, tijdloze flits. Het ene moment begrijpen we niet en het volgende wel. Er is geen meetbare tijd tussen weten en niet-weten. Wanneer zulk inzicht het denkvermogen verlicht, wordt geloof vervangen door begrijpen. Het resultaat van die intuïtieve flits is een ervaring van integratie, heelheid, vrede en in sommige gevallen zelfs gelukzaligheid. Gedurende één tijdloos ogenblik kunnen we zeggen dat ons denkvermogen één geworden is met het universele denkvermogen, met de Waarheid zelf. De kenner en het gekende zijn één geworden en het zelf en de waarheid bestaan niet meer, maar alleen de Waarheid.

Als je zegt dat de Waarheid ervaren moet worden, wil dat niet zeggen dat intellectuele kennis onbelangrijk is. Er zijn veel bijzonder belangrijke feiten die wij moeten kennen, zoals ons huisadres, het aantal kilometers tussen onze stad en een andere stad die we willen bezoeken, of waar we onze jas ophangen. Maar er zijn andere soorten kennis die we alleen door ervaring opdoen. We kunnen bijvoorbeeld boeken lezen over hoe je moet fietsen, maar we zullen nooit feitelijk in staat zijn te fietsen totdat we op een fiets stappen en leren fietsen, met vallen en opstaan.

Wat de aloude wijzen gezegd hebben of wat onze tijdgenoten ons leren kan ons fascineren. De woorden van anderen kunnen ons misschien zelfs stimuleren om op onderzoek uit te gaan. Toch is iets geloven omdat iemand het ons verteld heeft net zoiets als het lezen van een boek over fietsen, waarbij we onthouden wat we gelezen hebben en denken dat we nu wel kunnen fietsen.

Als je zegt dat de Waarheid ervaren moet worden, wil dat niet zeggen dat intellectuele kennis onbelangrijk is.

Ofschoon de Theosophical Society geen credo of voorgeschreven geloofsleer heeft, zijn wij als leden van de vereniging net zo goed een product van de eeuwen waarin de mensheid geconditioneerd is om liever op gezag te vertrouwen dan zelf op onderzoek uit te gaan. Ook wij neigen ertoe te geloven wat ons verteld wordt door degenen die wij bewonderen of door degenen die lijken te weten wat waar is. Ook wij vertrouwen graag op een autoriteit zoals Helena Blavatsky, Annie Besant of

een eigentijds lid van de Theosophical Society.

Binnen 25 jaar na de stichting van de Theosophical Society merkte één van de adept-leraren van HPB dat de leden van de Society bezig waren in dezelfde oude geloofsgroef terecht te komen, want terwijl ze zeiden dat ze geen dogma kenden, namen ze zijn woorden en die van anderen als een credo, ook al hamerden ze erop dat geen enkel lid die woorden hoefde te geloven. Zoals velen van ons tegenwoordig, hadden zij het gevoel dat ze de waarheid kenden, omdat iemand voor wie ze respect hadden hun die verteld had.

Net als andere wijze leraren benadrukte Blavatsky het feit dat de Waarheid niet in woorden onderwezen kon worden. *'De leraar kan slechts de weg aangeven,'* staat er in *De Stem van de Stilte* (fragment 3). Meer kunnen woorden niet doen. Wij kunnen ons geloof en onze theorieën onder woorden brengen, maar wij kunnen anderen niet een waarheid laten *ervaren*, eenvoudigweg door ze die te vertellen.

Bovendien zijn alleen geloof en theorie niet alleen onvoldoende, maar wanneer zij kristalliseren tot een geloofssysteem, kunnen ze feitelijk ons begripen en onze geestelijke ontwikkeling blokkeren. Dit kan geïllustreerd worden met een simpel voorbeeld. Vrienden beschrijven hun huis voor ons. Zij vertellen ons over de kamers, over de tuin, het gazon voor het huis en zelfs over de buurt eromheen. Alles wat zij zeggen is helemaal nauwkeurig. Wij vormen ons een beeld van hun huis en de omgeving terwijl ze vertellen en we worden uitgenodigd om te komen kijken. Maar wanneer wij daadwerkelijk het huis en de buurt te zien krijgen, zijn die heel anders dan we ons hadden voorgesteld. Een beschrijving kan ons

alleen maar stimuleren om het werkelijkheidsgehalte te ontdekken van hetgeen beschreven wordt. Om het huis van onze vrienden te leren kennen, moeten we het zelf ervaren. Als we dat doen is het anders dan we, afgaande op de beschrijving, dachten.

Precies zo kan, als vrienden een heerlijke maar zeldzame tropische vrucht beschrijven die wij nog nooit gezien of geproefd hebben, hun beschrijving volkomen nauwkeurig zijn. Ze vertellen ons dat hij zoet smaakt. Hij smaakt een beetje als een mengeling van mango, perzik en ananas. Kennen we, nu we hun nauwkeurige beschrijving gehoord hebben, de smaak ervan? Natuurlijk niet, we moeten hem zelf proeven om dat te weten en als we dat doen zal hij onvermijdelijk anders smaken dan we ons voorgesteld hadden.

Als we, volgens hetzelfde principe, een lering of leer horen of lezen, vormen we ons vanuit onze eigen ervaring een idee over waar die naar verwijst. Maar als wij zelf niet die ervaring gehad hebben waarnaar die lering verwijst, zijn de ideeën die we erover vormen onvermijdelijk onjuist.

Te zeggen dat Waarheid niet kan worden overgebracht in woorden, betekent niet dat wij theosofische theorieën of aannames over de werkelijkheid zouden moeten laten varen. De theorieën zijn misschien volkomen nauwkeurig en de leringen solide. Toch zal blijken dat wij ons vergissen, tenzij we ze allebei buiten en binnenin onszelf verifiëren. Ons wordt gevraagd te beseffen dat alle theorieën kaarten zijn, zij zijn niet de plaatsen die de kaarten weergeven.

Gedurende duizenden jaren is ons geleerd dat ieder van ons een ziel, een geest, een innerlijk zelf heeft of is.

Zonder enig bewijs kiezen velen ervoor dit te geloven. Zonder enig bewijs kiezen anderen ervoor dit niet te geloven. Kunnen we, omringd door zo veel tegenstrijdige theorieën en geloofs-ideeën, ooit echt de waarheid leren onderscheiden van onwaarheid?

Theosofische en andere spirituele literatuur biedt vingerwijzingen die ons kunnen leiden naar het doen ontwakken van ons innerlijk zelf en te ontdekken dat wij niet alleen een ziel hebben, maar die ook zijn.

Theosofische en andere spirituele literatuur biedt vingerwijzingen die ons kunnen leiden naar het doen ontwaken van ons innerlijk zelf en te ontdekken dat wij niet alleen een ziel hebben, maar die ook *zijn*. Die aanwijzingen zijn niet een reeks feiten die we van buiten moeten leren. Het zijn geen instructies voor het opzetten van een wetenschappelijk laboratorium waarin we voor onszelf en anderen de waarheid of onwaarheid over het innerlijk zelf kunnen bewijzen. Het zijn eerder richtlijnen om op zo'n manier te leven dat wij feitelijk zelf het wetenschappelijk laboratorium worden.

De kern van deze levenswijze, die leidt tot bepaalde kennis, wordt gevormd door twee essentiële principes:

1. een voortdurend zoeken naar Waarheid, 2. mededogen.

Het eerste van die twee principes, een voortdurend zoeken naar Waarheid, ligt besloten in het motto van de T.S.: 'Er is geen religie hoger dan Waarheid'. Maar wat is Waarheid? Toen Pilatus die vraag stelde, gaf Jezus geen antwoord. Hij zweeg wellicht om-

dat, ofschoon ideeën, theorieën en meningen onder woorden gebracht kunnen worden, de Waarheid niet onder woorden gebracht kan worden.

In Helena Blavatsky's tekst, *'De Gulden Treden'* zijn twee van de vereisten om de tempel van goddelijke wijsheid te bereiken: een open denkvermogen en een vurig verstand. De tempel der goddelijke wijsheid is synoniem met het innerlijk zelf. Het bereiken van die tempel is het doen ontwaken van het innerlijk zelf.

Het zoeken naar Waarheid is geen poging te bewijzen wat wij geloven. Het zoeken begint met een open denkvermogen en een aanvaarden van onze onwetendheid.

De meesten van ons zouden graag denken dat wij een open denkvermogen hebben en een vurig verstand. Maar erkennen we inconsistenties, tegenstellingen, feitelijke vergissingen en zelfs flagrante vooroordelen waar het theosofische of andere spirituele literatuur betreft? Of redeneren we dat wég of negeren we dat, zoals diegenen die blindelings geloven in de leer van hun keuze? Zien we bovendien duidelijk onze eigen tekortkomingen, inconsistenties en ontoereikendheden? Zoe-ken we naar begrip of verdedigen wij ons geloof?

Als wij aan ons geloof vasthouden, ondanks bewijzen van het tegendeel, vervallen we tot een subtiele vorm van egoïsme die Blavatsky's adept-leraar Kuthumi een gevaarlijk egoïsme 'in de hogere principes' noemde. Als voorbeeld zegt hij dat er mensen zijn die 'zo intens opgaan in de contemplatie van hun eigen veronderstelde "gelijk" dat

niets hen ooit juist kan toeschijnen buiten de focus van hun eigen visie... en hun oordeel over goed en verkeerd.' (*De Mahatma Brieven*, chronological no. 134, Ned. Brief 64, blz. 400).

De adepten beweren dat zij alleen onderwijzen wat ze zelf zeker weten. Als iemand van hun broederschap beweert dat hij een principe ontdekt heeft, zal niet één adept dit aanvaarden vóórdát het geverifieerd en opnieuw geverifieerd kan worden door de andere adepten. Aangezien de adepten geen enkele leerstelling zullen aanvaarden zonder verificatie, waarom zouden wij dat dan wel doen? Zij verwerpen blind geloof en zij moedigen ons aan hetzelfde te doen. Kuthumi schrijft:

'Het staat [een leerling] vrij, en het is vaak volkomen gerechtvaardigd vanuit het standpunt van de uiterlijke schijn – zijn goeroe ervan te verdenken dat hij "een bedrieger" is ... hoe groter, hoe oprechter zijn verontwaardiging – of dit nu in woorden wordt uitgedrukt of overkookt in zijn hart – hoe geschikter hij is, hoe beter hij ertoe uitgerust is een adept te worden. Het staat hem vrij de ergste scheldwoorden en –uitdrukkingen [te gebruiken]... met betrekking tot de daden en bevelen van zijn goeroe, mits ... hij iedere verleiding weerstaat; iedere verlokking verwerpt en bewijst dat niets, zelfs niet de belofte van ... zijn toekomstig adeptschap ... in staat is hem te doen afwijken van het pad van waarheid en oprechtheid. (*De Mahatma Brieven*, chronological no.74, Ned. Brief 30, blz. 254)

Het spreekt vanzelf dat het volgen van 'het pad van waarheid en oprechtheid' uiteindelijk het beste is voor iedereen. Toch zijn weinigen bereid de persoonlijke offers te brengen die daarvoor noodzakelijk zijn. Velen zijn

zo gehecht aan hun geloof dat zij zich ermee vereenzelvigen. Zij zien zichzelf als christenen, joden of atheïsten. Het zoeken naar Waarheid is geen poging te bewijzen wat wij geloven. Het zoeken begint met een open denkvermogen en een aanvaarden van onze onwetendheid. Maar trots, ijdelheid en status hinderen ons daarbij. Wij willen geen dapper standpunt innemen dat ons misschien kan vervreemden van de gemeenschap. Wij neigen ertoe geen bewijs te willen zien dat ons geloof wellicht tegenspreekt, omdat een uitdaging van ons wereldbeeld ons gevoel van veiligheid bedreigt. Wij geven de voorkeur aan het comfort van een wereldbeeld dat door velen aanvaard wordt. Om daar tegenin te gaan vereist niet alleen moed, maar oprechte nederigheid. Als wij deze eigenschappen ontberen, accepteren wij conclusies die troostender aanvoelen dan de Waarheid die misschien een radicale zelftransformatie van ons vergt. Wij zien de keizer volledig gekleed, terwijl hij feitelijk niets aan heeft.

In *De Stem van de Stilte* (fragment 2) lezen we (NB: Nederlandse vertaling uit: *Drie wegen, één pad*, uitgave UTVN):

119. De 'leer van het Oog' is voor de massa, de 'leer van het Hart' voor de uitverkorenen. De eersten herhalen hoogmoedig: "Zie, ik weet"; de anderen, zij die in nederigheid wijsheid hebben vergaard, belijden op zachte toon: 'Aldus heb ik vernomen' ...

161. Wees nederig als u tot Wijsheid wilt komen.

162. Wees nog nederiger als u Wijsheid hebt verworven.

163. Wees als de oceaan, die alle stromen en rivieren in zich opneemt. De machtige rust van de oceaan blijft onbewogen; hij gevoelt hen niet.

Wijsheid (of Waarheid) en het innerlijk zelf hebben een zeer merkwaardige onderlinge verhouding. Meer dan een verhouding is het een identiteit. Er staat ook in *De Stem van de Stilte* (fragment 2):

138. Volhard als iemand die voor altijd zal blijven bestaan. Uw schaduwen leven en verdwijnen; wat in u voor altijd zal leven, wat in u weet, omdat het Kennis zelf is, behoort niet tot het voorbijgaande leven: het is de mens die was, die is en zijn zal, voor wie het uur nooit zal slaan.

De zoektocht naar kennis, Waarheid en wijsheid is nauw vervlochten met mededogen.

De zoektocht naar kennis, Waarheid en wijsheid is nauw vervlochten met mededogen. Annie Besant heeft eens gezegd: *'Liefde is de respons die voortkomt uit het besef van eenheid.'* Mededogen is onpersoonlijke liefde en het is een respons die voortkomt uit het besef van onze diepste eenheid. Terwijl de zoektocht naar kennis op zich zou kunnen leiden tot egoïsme, leidt het zoeken naar de ultieme Waarheid tot het besef van eenheid, en de respons op dat besef is universele compassie.

Misschien staat de krachtigste bewering over mededogen die ooit geschreven is in *De Stem van de Stilte* (fragment 1):

59. Laat uw Ziel het oor lenen aan elke kreet van smart, zoals de lotus zijn hart opent om de morgenzon te drinken.

60. Laat niet de felle zon één traan van smart drogen, voordat u die zelf hebt weggewist van het gezicht van degene die lijdt.

61. Maar laat elke brandende mensentraan op uw hart neerdruppelen en daar verblijven, en wis hem ook nooit af, voordat de smart die hem veroorzaakte is weggenomen.

Deze twee principes – de niet-aflattende zoektocht naar Waarheid en mededogen – zijn de kenmerken van de ware theosoof. Zij leiden tot het ontwaken van het innerlijk zelf, een altruïstisch leven en de “*regenererende praktische Broederschap*” welke de adepten zeggen te willen. Zij leiden tot die resultaten, dat wil zeggen, als onze beweegreden onpersoonlijk is en zonder gedachten aan het zelf.

Als wij op onze zoektocht gemotiveerd worden door de hoop op persoonlijk gewin, dan ‘*vergaren wij schatten op aarde, waar mot en roest tot bederf leiden.*’ Maar als wij gemotiveerd worden door wat Helena Blavatsky ‘*een onuitsprekelijk verlangen naar het oneindige*’ noemt, dan kunnen we niet fout gaan.

De grote zoektocht vereist studie, meditatie en dienstverlening (study, meditation and service). Bovenal vereist zij dat wij het ‘zelf’ vergeten. Als wij dat doen, kunnen wij het innerlijk zelf doen ontwaken. Wanneer dat gebeurt, gedurende een vervliegende eeuwigheid, zijn wij één met het oneindige. Uit die tijdloze flits ontstaat gelukzaligheid, vreugde en de vrede die het begrip te boven gaat. Toch, ook al ervaren wij deze ontzagwekkende realiteit, hebben we de overwinning nog niet behaald. Pas na het eerste ontwaken begint het zware werk, het werk van het verkrijgen van volledige beheersing over onze hele natuur.

Net als Plato’s wilde paarden sleuren onze lichamen, emoties en ons denkvermogen ons alle kanten op en voelen wij ons hulpeloos bij het overmeeste-

ren ervan. Hebben we niet allemaal gemerkt dat soms ons lichaam aandringt dat we te veel eten, te lang slapen of te weinig lichaamsbeweging nemen? Is het niet even waar dat we, als we onze emoties de vrije loop laten in woede of gedeprimeerdheid, niet effectief kunnen denken en werken? Het denkvermogen is het allermoeilijkst onder controle te brengen; dat leidt ons waarheen het maar wil met zijn blijkbaar eindeloze stroom gedachten en herinneringen. Wij worden afgeleid en kunnen het denkvermogen niet meer goed richten, eenpuntig maken en het richten op een te onderzoeken gebied. In plaats daarvan worden er steeds gedachten herhaald die als geheugen zijn opgeslagen.

Als men het innerlijk zelf eenmaal ervaren heeft, begint het grote werk, het werk van het onder controle brengen van onze hele natuur. Wij beginnen te leren hoe we ons lichaam, onze emoties en ons denkvermogen moeten aansturen vanuit dat onuitsprekelijk middelpunt, terwijl we toch functioneren in de wereld van alledag. Zo’n zelftransformatie vereist inspanning en doorzettingsvermogen. Het wordt niet bereikt in een ogenblik of zelfs maar in jaren. Het duurt vele levens.

Het volgen van het spirituele pad is niet gemakkelijk. Het is ‘*steil en doornig*’. Toch zullen wij, als wij tot het einde toe volhouden, de tempel van goddelijke wijsheid bereiken, die in het hart ligt van ons universum. Wanneer de victorie behaald is krijgen wij de onuitsprekelijke beloning. Dan zullen wij het innerlijk zelf hebben doen ontwaken, en zullen wij dat *zijn*.

Uit: *The Quest*, maart-april 2003
Vertaling: AMI

Uit de toespraak van de Internationale President Sri Ram in 1963

De voorzitter van de Indiase afdeling in 1963, mevrouw Radha Burnier, maakte de volgende opmerkingen bij vragen over het aantal leden en wat er nodig is om de leden te betrekken bij het werk:

‘Het zou vrij gemakkelijk voor ons kunnen zijn om leden te winnen door meer onderhoudende programma’s en door het op allerlei manieren tevreden stellen van de mensen. Maar dan zouden we niet werkelijk bezig zijn met het voortzetten van ons werk ...’

Het is noodzakelijk dat de leden begrijpen dat voortdurende inspiratie alleen maar voort kan komen vanuit de eigen zich verdiepende realisatie van de waarheden van theosofie.

De studie van theosofie moet als geen andere studie zijn, dat wil zeggen dat die studie niet zou moeten leiden naar alleen maar een intellectueel inzicht van bepaalde begrippen, maar dat dat inzicht nauw verbonden moet worden met een innerlijke realisatie van de waarheden van het leven die in elke handeling tot uiting komt. Een poging om theosofie zo te begrijpen kan een dagelijks avontuur worden, interessant en vol inspiratie. De leden zouden aangemoedigd moeten worden dit avontuur aan te gaan en voor inspiratie en stimulatie niet alleen maar afhankelijk moeten zijn van lezingen en sprekers.

Als de meerderheid van de leden besluit zich toe te leggen op de studie en het zich eigen maken van de kennis van theosofie zou iedere loge zijn eigen energiebronnen hebben en dan zou het probleem van afnemende interesse en veel opzeggingen aangepakt kunnen worden ...

Het werk van elk serieus lid of hij nu openbare lezingen geeft of het vuur op een afgelegen plaats brandend houdt, is even waardevol. Het is aan elk lid om na te denken over de manier waarop hij kan helpen en het werk van de Theosophical Society inhoud kan geven.

Uit: *The Theosophist*, april 2007
Vertaling: FvI